

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ

НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЈА РЕФОРМЕ ПРАВОСУЂА

АПРИЛ 2006. ГОДИНЕ

САДРЖАЈ

I ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

- A. Увод
- B. Кључна начела
- B. Циљ

II СПРОВОЂЕЊЕ

- A. Нови уставни и законски оквир
- B. Органи за спровођење
- B. Материјална/финансијска одрживост

III ОРГАНИЗАЦИЈА СТРАТЕГИЈЕ

- A. Области које стратегија обухвата

IV ОКВИР РЕФОРМЕ ПРАВОСУЂА

- A. Преглед
- B. Независни судски систем
 1. Независно управљање
 2. Независни буџетски орган
 3. Независно утврђивање општег оквира и унутрашњег уређења и рада судова
 - 4.
- B. Транспарентни правосудни систем
 1. Отворени процес избора, напредовања одговорности и престанка судијске функције
 2. Одговарајући приступ информацијама из судских поступака
 3. Унапређење односа са јавношћу и веће учешће јавности
- Г. Одговорни правосудни систем
 1. Јасни стандарди за оцену успешности вршења судијске функције и резултата рада
 2. Делотворно управљање предметима
 3. Делотворно коришћење ресурса у судству и тужилаштву
- Д. Ефикасан правосудни систем
 1. Бољи приступ правосуђу
 2. Стандардизована обука и стручно усавшавање
 3. Модерна мрежа судова

V РЕФОРМА ИНСТИТУЦИЈА ВЕЗАНИХ ЗА СУДСТВО

- A. Министарство правде
- B. Тужиоци
- B. Правосудне професије
- Г. Систем извршења заводских санкција

VI СТАНДАРДИ РЕЗУЛТАТА РАДА

- A. Основне претпоставке
- B. Показатељи успешности

I ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

A. УВОД

Постоји изражена потреба за спровођењем стратешких реформи на свим нивоима правосудног система у циљу успостављања владавине права и правне сигурности у Републици Србији.

Потреба за реформом узрокована је оштрим сукобом превазиђеног политичко правног уређења заснованог на Уставу из 1990. године са новим друштвеним односима који почивају на сасвим другачијим начелима, принципима и вредностима. Уставна начела старог Устава се не могу више компензовати новим савременим законима, а створила су правосудни систем који је подложен и отворен за непримерене утицаје. Вршење судске власти под оваквим околностима довело је до урушавања њеног угледа као државне институције. Поверење грађана у овакав правосудни систем је слабо.

Анализама спроведеним у протекле четири године идентификоване су и препознате следеће слабости:

- *Неадекватан уставни и законски оквир*, што за резултат има прекомерна кашњења судских поступака, отежано извршење судских пресуда, неодговорност органа правосудног система, па и корупцију;
- *Претерано комплексан и широк систем судова*, што за резултат има више трошкове пословања од неопходних а мање ефикасан приступ правди;
- *Нејасни стандарди избора, опозива, резултата рада и напредовања за судије*, што за резултат има неједнаку делотворност правосудних органа и смањење поверења јавности у судијску професију;
- *Непостојање капацитета за интегрисано планирање, утврђивање буџета и мерење резултата*, што смањује способност правосуђа да делотворно прати и унапређује резултате система;
- *Застарели модели функционисања правосудне администрације*, што спречава делотворно спровођење правде и процесуирање предмета;
- *Тежак терет административних послова на судијама*, што смањује судијску ефикасност и слаби морал у редовима судија;
- *Недостатак континуиране обуке судија и других носилаца правосудних функција*, што представља препреку за развој модерног и професионалног кадра специјализованог за руковођење и судску управу;
- *Неадекватан програм на правним факултетима*, што доприноси неприпремљености будућих лидера у правничкој професији и правосуђу;
- *Лоше опремљени и одржавани објекти*, што ограничава приступ правосуђу и чини велики притисак на ресурсе у правосуђу;
- *Систем институција за извршење заводских санкција које су претрпане и застареле*, што не подстиче на делотворан начин рехабилитацију нити задовољава међународне стандарде;
- *Недовољно коришћење информационе технологије и аутоматизованих система*, што за резултат има стално коришћење неефикасне и радно интензивне праксе.

Како би отклонила наведене слабости, Влада Републике Србије се обавезала на спровођење програма реформи ради постизања делотворнијег, адекватнијег и модернијег правосуђа уважавајући права грађана Србије на приступ правди и правично суђење пред непристрасним судом у разумном року¹, и на тај начин одговорила новим друштвеним вредностима.

У *Националној стратегији реформе правосуђа* изложени су изазови са којима се суочава српско правосуђе у оквиру четири кључна начела и одговарајућих циљева. У засебном *Акционом плану* изложене су конкретне активности које је неопходно спровести да би се постигли ти циљеви.

Б. КЉУЧНА НАЧЕЛА

Делотворно правосуђе се заснива на четири кључна начела: независност, транспарентност, одговорност и ефикасност, која обезбеђују оквир за успостављање, развој и организовање правосудних институција. Правосудни систем који може да у потпуности одговори интересима и правима свих грађана настојаће да унапреди ова кључна начела у свакој фази развоја правосуђа и права.

Ова Стратегија, која је првенствено усредсређена на републички судски систем, примењиваће ова кључна начела у циљу постизања:

- ▶ Судског система који је *независан*;
- ▶ Судског система који је *транспарентан*;
- ▶ Судског система који је *одговоран* и
- ▶ Судског система који је *ефикасан*.

Кроз примену ових начела Стратегија ће омогућити Републици Србији да лакше спроведе процес придруживања Европској унији поштујући стандарде и норме обављања правосудних функција садржане у релевантним документима међународне заједнице².

В. ЦИЉ СТРАТЕГИЈЕ

Успостављањем владавине права и правне сигурности вратити поверење грађана у правосудни систем Републике Србије.

¹ Европска конвенција о заштити људских права и основних слобода

² Европска повеља о закону за судије (Стразбур, 9 - 10. јул, 1998. год)

Препорука (94) 12 Комитета министара Савета Европе о независности, ефикасности и улози судија
Мишљење бр. 1 (2001) Консултантског већа европских судија о стандардима који се тичу независности правосуђа и непремостивости судија

Препорука (2000) 19 Комитета министара о улози јавног тужилаштва у систему кривичног правосуђа

Основна начела независности судства УН-а (Резолуција Генералне скупштине 1985. год)

Мишљење бр. 349/2005 Европске комисије за демократију путем права о одредбама о правосуђу у
Нацрту устава Републике Србије

II. СПРОВОЂЕЊЕ

A. НОВИ УСТАВНИ И ЗАКОНСКИ ОКВИР

Садашње стање

Устав Републике Србије из 1990. године је незаобилазна препрека на путу успостављања владавине права као врховне вредности уставног поретка. Иако је Устав прокламовао начело поделе власти као облик њене организације, уместо идеолошке флоскуле о јединству народне власти, затим извео из ове поделе начело независности и самосталности судске власти као начело њене институционалне независности а сталност судске функције као начело индивидуалне независности судија које врше судску власт, даље од ових начела, на жалост, није отишао. Чињеница да недостаје конзистентан, свеобухватан заокружен и доследно разрађен систем неопходних уставних начела о гаранцијама независности судске власти и судија показује да у ствари циљ уставотворца није био успостављање независне судске власти. Права намера оваквог уставног одређења судске власти као зависне и самосталне, садржан је у идеји очувања филозофије и идеологије затеченог политичког и државно правног система. Последице оваквог уставног решења су и данас присутне. Судска власт, која је и иначе институционално најслабија грана власти, без уставних гаранција самосталности и независности успостављена је као незаштићена грана власти, лако подложна и отворена за непримерене утицаје. Вршење судске власти под оваквим околностима неминовно је довело до потпуног урушавања угледа судске власти као државне институције. Поверење грађана у овакву судску власт је слабо. Тужилаштво, правобранилаштво и адвокатура као делови правосудног система су неминовно поделиле судбину судске власти јер су по природи функција које обављају за њу везане.

Може се закључити да је устав остао чувар превазиђеног политичко-правног уређења које је дошло у оштар сукоб са новим друштвеним односима заснованим на сасвим другачијим начелима, принципима и вредностима. Уставна начела старог Устава се не могу више компензовати новим, савременим законима.

Правосудни систем у новом Уставу

Уставна начела положаја судске власти и целог правосудног система у новом Уставу морају изразити потпуно нове државно-правне, политичке и економске потребе. Она морају пружити судској власти јасне и несумњиве гаранције институционалне и индивидуалне независности и самосталности. Само такво уставно уређење судске власти може јој дати прилику да буде гарант владавине права као претпоставке правне државе. Држави која претендује да буде правна, организована на уставном начелу поделе власти, неопходни су независни судови и независне и самосталне судије. С једне стране због потребе успостављања неопходне равнотеже између друге две гране власти и спречавања да се једна власт наметне другој и с друге стране због заштите индивидуалних слобода и права грађана.

Нови устав мора да утврди и гарантује независност и самосталност судске власти уз уважавање начела поделе власти која се заснива на равнотежи и међусобној контроли три власти.

Институционална независност мора бити обезбеђена успостављањем новог правосудног органа као уставне категорије. Оснивање, надлежност, организација, састав и мандат овог органа морају бити предмет уставне материје.

Индивидуалну независност судија гарантоваће нови правосудни орган тако што ће имати искључиву надлежност да одлучује о коначном избору након избора судија на одређено време, затим о напредовању, одговорности, разрешењу, материјалном положају, сталности, непремостивости, имунитету и едукацији.

Нови законски оквир мора се ослањати на уставна начела како би се иста у потпуности реализовала.

Основна уставна начела требало би да гарантују:

- владавину права као врховну вредност Устава;
- да уређење власти почива на подели власти на: законодавну, извршну и судску, те да се њихов однос заснива на међусобној равнотежи и контроли;
- да судску власт врше судови који гарантују владавину права, и да судска власт има искључиво право да примењује правду на основу Устава и закона;
- да је Високи савет судства гарант институционалне и индивидуалне независности и самосталности судова и судија и да је оснивање, надлежност, одлучивање и састав Савета уставна категорија;
- да су судови и судије независни и самостални у спровођењу правде и потчињени само Уставу и закону;
- да се у складу са начелом поделе власти и парламентарне одговорности Министарства правде, успостави оптималан однос надлежности Министарства правде и Високог савета судства, као институција које су одговорне за функционисање правосудног система;
- да судски систем Републике Србије сачињавају: Врховни касациони суд, апелациони, виши и основни судови;
- да се Врховни касациони суд оснива као нови највиши суд у Републици.
- да се ради решавања управних, привредних, прекршајних или других спорова оснивају специјализовани судови у складу са законом;
- да је јавно тужилаштво самостални државни орган који гони учиниоце кривичних и других законом одређених кажњивих дела и улаже ванредна правна средства ради заштите уставности и законитости;
- да се адвокатура и јавно бележништво установљавају као уставне категорије.

Б. ОРГАНИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ

Одговорност за реализацију циљева и активности предвиђених Стратегијом реформе правосуђа и Акционим планом биће поверена десеточланој Комисији за спровођење стратегије.

Састав Комисије чиниће представници свих релевантних правосудних институција. Представника Министарства правде предложиће министар, представника Врховног суда предложиће председник суда, представника Одбора за правосуђе Скупштине Србије предложиће председник Одбора, представника Републичког тужилаштва предложиће Републички тужилац, представника Друштва судија предложиће Управни одбор, представника Друштва тужилаца предложиће Управни одбор, представника адвокатуре предложиће Управни одбор Адвокатске коморе Србије, представника Правосудног центра предложиће Управни одбор, представника Правног факултета Универзитета у Београду предложиће декан. Поред представника правосудних институција, у Комисији ће бити и представник Министарства финансија Републике Србије, који ће бити спона и гарант одрживости спровођења Стратегије у складу са могућностима буџета Републике Србије.

На основу предлога, **Влада** Републике Србије ће **именовати** чланове Комисије на период од две године са могућношћу продужења мандата. Комисија ће у оквиру својих надлежности формирати посебне радне групе које ће бити задужене за спровођење појединачних начела и циљева Стратегије.

Министарство правде, Високи савет судства и Одбор за правосуђе Народне Скупштине, вршиће надзор над реформама представљеним у овој Стратегији. Уколико се укаже потреба, Министарство правде и Високи савет судства ће обезбедити смернице и упутства Комисији за посебне аспекте спровођења Стратегије.

До доношења Одлуке о формирању Комисије за спровођење Стратегије и формалног именовања њених чланова, надлежности и функцију Комисије за спровођење Стратегије вршиће постојећа Комисија за реформу правосуђа.

Подршку раду Комисија пружаће Секретаријат за спровођење Стратегије. Секретаријат ће бити оформљен након што Влада Републике Србије усвоји Нацрт стратегије. Оснивање, управљање и надзор над радом Секретаријата биће у надлежности Комисије за спровођење Стратегије.

Секретаријат ће као административно-техничка подршка Комисије, извршавати одлуке Комисије тако што ће:

- припремати предлоге препорука и одлука на основу извештаја радних група,
- координирати рад радних група за спровођење основних циљева Стратегије,
- координирати рад радних група за спровођење основних циљева Стратегије,
- прикупљати статистичке податке потребне за доношење стратешких одлука,
- обезбеђивати упоредне анализе и међународне препоруке неопходне за имплементацију у правни систем Републике Србије, ради хармонизације прописа за придруживање Европској унији и
- све остале послове које му Комисија одреди, неопходне за спровођење Стратегије.

По оснивању Административне канцеларије капацитети и особље Секретаријата постаће интегрални део Канцеларије.

Свака три месеца Секретаријат за спровођење Стратегије обавештаваће министра правде и председника Високог савета судства у писаној форми о напретку спровођења и текућим питањима. Сваких шест месеци, Секретаријат има обавезу да информише Председника Владе и Одбор за правосуђе Народне скупштине Србије, у писаној форми, о постигнутом напретку и текућим питањима. На крају сваке године Секретаријат ће подносити извештај Народној скупштини Србије о спровођењу Стратегије.

В. МАТЕРИЈАЛНА/ФИНАНСИЈСКА ОДРЖИВОСТ

Реформа правосуђа је дуготрајан и комплексан процес који поред измена уставног и законског оквира захтева и значајна финансијска средства за низ структурних и организационих промена.

Како би се обезбедило одрживо и успешно спровођење Стратегије, држава Србија ће у оквиру расположивих ресурса, обезбедити потребне материјалне претпоставке и финансијска средства за циљеве и активности предвиђене овом Стратегијом.

Велики значај за спровођење ове Стратегије представљаће и подршка међународне заједнице, а посебно Европске Комисије, Савета Европе, Светске Банке и других међународних и регионалних организација и владиних агенција, које су и до сада свесрдно помагале реформске процесе у Србији.

III. ОРГАНИЗАЦИЈА СТРАТЕГИЈЕ

A. ОБЛАСТИ КОЈЕ СТРАТЕГИЈА РЕФОРМЕ ПРАВОСУЂА ОБУХВАТА

Највећи део Стратегије посвећен је реформи судства Републике Србије. Стратегија се бави, мада у мањем обиму, и осталим деловима правосудног система: Министарством правде, тужилаштвом, извршењем заводских санкција, и независним правосудним професијама.

Оквир Стратегије за реформу правосуђа, који је представљен у одељку IV, у кратким цртама представља основне циљеве и резултате који су неопходни да би се постигао модерни и ефикасни судски систем. Основни реформски циљеви за остале институције правосудног система, укључујући Министарство правде, тужиоце, правосудне професије и систем за извршење заводских санкција, обухваћени су Одељком V.

Одељак VI бави се стандардима резултата рада којима ће се мерити напредак у реформи правосуђа. У посебном Акционом плану детаљно су дати посебни временски оквири, субјекти и процењени трошкови спровођења који се односе на појединачне циљеве дефинисане у Стратегији.

IV. ОКВИР РЕФОРМЕ ПРАВОСУЂА

A. ПРЕГЛЕД

Оквир реформе правосуђа Републике Србије садржи 12 основних циљева реформе. Свако од кључних начела садржи по три циља. Појединачно и заједно, ови реформски циљеви и са њима повезани пројекти се баве решавањем главних изазова са којима се правосуђе данас суочава.

Оквир реформе правосуђа приказан је у табели у наставку, а детаљно описан у наредним поглављима. Сваки од циљева представљен је кратким описом садашњег стања, визијом за ново правосуђе, и основним корацима за постизање реформе.

Иницијативе су груписане према **краткорочним** (2006-2007), **средњорочним** (2008-2009) и **дугорочним** (2010-2011) роковима спровођења.

ОКВИР РЕФОРМЕ ПРАВОСУЂА

НЕЗАВИСНОСТ	ТРАНСПАРЕНТНОСТ	ОДГОВОРНОСТ	ЕФИКАСНОСТ
Независно управљање	Отворени процес избора, напредовања, одговорности и престанка судијске функције	Јасни стандарди за оцену успешности вршења судијске функције и резултата рада	Бољи приступ правосуђу
Независтан буџетски орган	Одговарајући приступ информацијама из судских евиденција и поступака	Делотворно управљање предметима	Стандардизовани систем обуке и стручног усавршавања запослених
Независно утврђивање општег оквира и унутрашњег уређења и рада судова	Унапређени однос са јавношћу и учешће јавности	Делотворно коришћење ресурса у судству и тужилаштву	Модерна мрежа судова

B. НЕЗАВИСНИ СУДСКИ СИСТЕМ

1. Независно управљање

Садашње стање: Руковођење судским системом Србије у овом тренутку врше: Министарство правде, председник Врховног суда; председници различитих судова; Високи савет правосуђа; Велико персонално веће и Надзорни одбор, чије се улоге делимично преклапају. Правосудном систему недостаје јединствен и независан оквир руковођења који омогућава адекватну управу, мањи степен зависности од Министарства правде и боље функционисање судова.

Визија за ново правосуђе: У складу са начелом независности, одговорност за управљање судским системом у највећој мери преузима Високи савет судства, задржавајући у Министарству правде неопходне надлежности у овој области, у складу са принципом парламентарне одговорности Министарства правде за функционисање судског система у делу који се не односи на вршење судијске власти, да би се

обезбедио уставни принцип равнотеже и међусобне контроле законодавне, извршне и судске власти.

Високи савет судства је уставна категорија. Високи савет судства је гарант независности и самосталности судова и судија, и представља руководећи и надзорни орган судског система. Високи савет судства има одлучујућу улогу у процесу избора, напредовања, одговорности, материјалног положаја, и престанка судијске функције. Такође има надлежности у погледу људских ресурса, организације и надзора, буџета, мерења резултата, општег оквира и унутрашњег уређења и рада судова и стратешког планирања.

Високи савет судства се састоји од 11 чланова. Судије са сталном судијском функцијом бирају шест чланова Савета из својих редова. Председник Одбора за правосуђе Скупштине Србије, министар правде и председник Врховног касационог суда су чланови Савета по функцији. Скупштина бира два представника Савета из редова угледних, афирмисаних правника са најмање 15 година искуства. Председник Савета биће председник Врховног касационог суда, а његов заменик један од чланова из редова судија. Сваки члан Савета имаће свог заменика. Мандат чланова Високог савета судства трајаће 5 година, осим за чланове по функцији. Председници судова не могу бити изабрани чланови Савета. Одлуке Савета се доносе простом већином, осим одлука о избору, напредовању, премештају, одговорности, материјалном положају и престанку судијске функције за које је потребно најмање 8 гласова чланова Високог савета судства. Одлука Високог савета судства је подложна жалби по којој, у законом прописаној процедури, одлучује Уставни суд Србије.

Високи савет судства има функционалну везу са Министарством правде у одређеним сегментима свог рада, што подразумева међусобно информисање, припрему предлога за одлуке које се морају донети заједнички и припрему предлога за одлуке које мора донети само Министарство.

Високи савет судства има Административну канцеларију за спровођење послова из своје надлежности. Административна канцеларија је организационо одвојена од Министарства правде и Врховног касационог суда. Директор Административне канцеларије одговара Високом савету судства за свој рад. Све појединости везане за нову структуру и надлежности уредиће посебни закон.

Краткорочне реформе 2006-2007.	Средњорочне реформе 2008-2009.	Дугорочне реформе 2010-2011.
Састав Високог савета судства, мандат, организација и процедуре рада утврђују се законом	Нови чланови Високог савета судства су изабрани. Припремају се и доносе додатни подзаконски акти и Правилник о раду	Високи савет судства обавља своје надлежности
Административна канцеларија под Високим саветом судства оснива се законом, и формулише се план за структуру и кадрове	Основне службе Административна канцеларије су успостављене и почињу да функционишу	Административна канцеларија је потпуно у функцији

2. Независни буџетски орган

Садашње стање: Бројне су примедбе да иако судови данас имају изванредан степен утицаја на процес израде буџета, Министарство финансија, пре свега, уз учешће Министарства правде, има кључну улогу у дефинисању и расподели буџета. Правосуђе погрешно оцењује капацитет ресурса за јавну потрошњу у Републици Србији, не схватајући да је тешко обезбедити довољно средстава за све потребе и приоритете судског система. Нарочито ако је тај систем са нерационалном судском мрежом и гломазном судском администрацијом због чега је Министарство правде у тешком положају приликом преговора о судском буџету, а посебно приликом расподеле средстава одобрених Законом о буџету. Савремена решења управљања правосудним буџетом, буџетска овлашћења преносе на оне који имају највише информација и који су најсвеснији конфликтних захтева и оперативних приоритета, а то су сами судови, како би се рационализовао утрошак средстава, и развио степен одговорности код буџетских корисника.

Визија за ново правосуђе: Постизање независности судства подразумева и увођење независног судског буџета, али тек по успостављању инфраструктуре и капацитета за адекватно планирање и делотворно финансијско управљање у оквиру правосуђа. Док се не успоставе пуни капацитети за независно финансијско управљање, прелазни буџетски модел у коме ће Високи савет судства достављати интегрисани судски буџет Министарству правде, и у коме ће се унапредити консултативни процес са представницима правосуђа, представљаће прелазно решење и припрему за будуће изазове. У прелазном моделу Министарство правде ће и даље представљати правосуђе у преговорима са Министарством финансија док буџетска овлашћења не буду у потпуности пренета на правосуђе у 2011. години, и док Високи савет судства не буде оспособљен и овлашћен да утврђује, одобрава и расподељује буџет за правосудни систем, заједно са Трезором Републике и Министарством финансија. Административна канцеларија ће имати значајну улогу у подршци Високом савету судства у преузимању овог обимног посла, а Законом о буџету Републике Србије Скупштина ће коначно одобравати независни судски буџет на основу потреба и могућности. Држава ће се постарати да обезбеди да судије имају сва средства неопходна за правилно обављање њихових дужности, а плате и материјални положај судија ће се у најкраћем могућем року утврђивати тако да омогуће заштиту судија од било каквих притисака на одлучивање.

Краткорочне реформе 2006-2007.	Средњорочне реформе 2008-2009.	Дугорочне реформе 2010-2011.
Формулише се и усваја план за прелазни процес утврђивања буџета уз подршку Високог савета судства и Административне канцеларије и припремају потребне законске измене	Високи савет судства преузима овлашћења за припрему буџета за правосуђе и Административна канцеларија припрема интегрисани буџет за Министарство правде Унапређују се капацитети за даљи трансфер одговорности и законске измене	Високи савет судства преузима пуна овлашћења за буџет правосуђа 01. јануара 2011. године и Административна канцеларија је оспособљена да подржава и спроводи нови процес

3. Независно утврђивање општег оквира и унутрашњег уређења и рада судова

Садашње стање: Овлашћења за утврђивање општег оквира и унутрашњег уређења и рада судова у великој мери припадају Министарству правде што ограничава могућност судова да решавају слабости у свом раду и да их отклоне, а истовремено представља оправдање судовима за лошу ситуацију у правосуђу. Министарство правде је сада надлежно за утврђивање правила рада судске управе регулисаних судским пословником, и надзор над спровођењем истог у складу са стандардима ефикасности и притужбама грађана. Са друге стране надзор над посебним областима правосуђа поверен је одређеном броју правосудних органа, укључујући Високи савет правосуђа, Велико персонално веће и Надзорни одбор.

Визија за ново правосуђе: Правосудни систем ће имати овлашћења да утврђује општи оквир и унутрашње уређење и рад судова преко Високог савета судства. Када новим законом оптималан ниво надлежности буде пренет са Министарства правде на Високи савет судства, Високи савет судства ће надгледати спровођење административне управе из пословника и даље унапређивати делотворност управљања предметима и резултате рада судова, заједно са председницима судова и учешћем Министарства правде у складу са законом. Уз подршку нове Административне канцеларије Високи савет судства ће имати капацитете за интегрисано управљање правосуђем, у складу са обимом надлежности прописаних законом, преузимајући одговорности Великог персоналног већа и Надзорног одбора.

У политичком систему поделе власти, а ради заштите интереса грађана Србије и остваривања принципа парламентарне одговорности Министарства правде за функционисање правосуђа, Министарство ће бити функционално везано за Високи савет судства, задржавајући на тај начин могућност да реагује на уочене недостатке у функционисању правосудног система, што ће детаљно бити уређено законом.

Краткорочне реформе 2006-2007.	Средњорочне реформе 2008-2009.	Дугорочне реформе 2010-2011.
Високи савет судства одређује се као будући орган за утврђивање правила рада у правосуђу и преузима део надлежности	Високи савет судства у потпуности преузима овлашћење за утврђивање правила рада у правосуђу	Високи савет судства ради у складу са најбољом упоредном праксом
Формулише се план и усвоја законски оквир за интегрисање надлежности Великог персоналног већа и Надзорног одбора на Високи савет судства	Високи савет судства доноси све одлуке везане за судску управу	Високи савет судства ради у складу са најбољом упоредном праксом

В. ТРАНСПАРЕНТНИ ПРАВОСУДНИ СИСТЕМ

1. Отворени процес избора, напредовања, одговорности и престанка судијске функције

Садашње стање: Досадашња пракса избора судија и тужилаца је показала да су избори били често подложни политичким притисцима и личним утицајима. Судије и тужиоци који су се опирали политичким притисцима и застрашивањима су били подвргнути дисциплинским поступцима или разрешавани функција. Формирањем Високог савета правосуђа и Великог персоналног већа ови проблеми су значајно умањени, али пошто је процес предлагања, избора, напредовања и разрешавања судија ограничен Уставним решењем и има недостатак отворености поступка избора, не може се у потпуности искључити могућност за мешање политике и личних утицаја приликом коначног избора судија од стране Народне скупштине Републике Србије, нити колегијално манипулисање код поступка разрешења. Поготово када не постоје систематски критеријуми који прописују услове за избор будућих судија, праћење и оцену рада сталних судија, нити јасна правила и прописи о разрешењу.

Визија за ново правосуђе: Процес именовања и избора судија мора бити у функцији институционалне и индивидуалне независности судског система. Нови Устав мора да утврди и гарантује независност и самосталност судија. Индивидуалну независност судија гарантоваће Високи савет судства као нови судски орган у Уставном систему Републике Србије.

Високи савет судства ће имати искључиву надлежност да Народној скупштини Републике Србије предлаже кандидате **за први избор** на судијску функцију. Преложене кандидате Народна скупштина бира на одређено време од три године. По истеку овог периода Високи савет судства у законски прописаној процедури **доноси одлуку о сталном именовању на судијску функцију**, а одлуку декларативно потврђује председник Народне скупштине, пред којим изабране судије полажу заклетву, након чега ступају на судијску функцију.

Председнике судова бираће Народна скупштина на предлог Високог савета судства, по поступку који ће бити уређен посебним законом.

Након формирања Националног института за обуку у правосуђу, успешно положени завршни испит на овом Институту постаће врло цењен критеријум за избор на судијску функцију. Високи савет судства ће развити прецизне критеријуме за нови начин предлагања, избора, напредовања, одговорности и престанка судијске функције.

Доношењем новог Устава, односно законског оквира, формираће се нова мрежа судова са измењеним надлежностима и оптималним бројем потребних судија, у складу са потребама и јасно мерљивим стандардима и критеријумима, које ће утврдити Високи савет судства. Неминовно је да на основу ових стандарда и критеријума сам судски систем обезбеди да најбоље и најугледније судије или правници буду изабрани за вршење судијске функције. Такође да најспособнији и најодговорнији напредују у више судове у складу са својим знањем и способностима, они који су у оквиру просека остану у судовима истог ранга, а они који не испуњавају ни минимум критеријума и стандарда не буду изабрани.

Овај поступак биће ближе уређен посебним законом, и спроведен од стране Високог савета судства, по прибављеном мишљењу Одбора за правосуђе Народне скупштине Републике Србије, које неће бити обавезујуће.

Краткорочне реформе 2006-2007.	Средњорочне реформе 2008-2009.	Дугорочне реформе 2010-2011.
Припремљен законски оквир за нову структуру избора, унапређења, одговорности и разрешења	Високи савет судства замењује Велико персонално веће и Скупштину у области одговорности и разрешења	Високи савет судства преузима пуну одговорност за избор, унапређење, одговорност и разрешење
Одобрени нови критеријуми за избор судија у нове судове, напредовање, одговорност и разрешење	Припрема се законски оквир који предвиђа допуну критеријума за избор и напредовање у складу са оснивањем Националног института за обуку	Израђени и усвојени нови критеријуми за избор и напредовање судија који уважавају иницијалну и трајну обуку

2. Одговарајући приступ информацијама из судских поступака

Садашње стање: Приступ евиденцији о предметима је ограничен на странке у поступку, адвокате и уски круг других лица. Ограничени приступ штити приватност странака али истовремено ограничава приступ јавности и медија поступцима пред државним органима. Због ограниченог приступа информацијама о судским поступцима, јавности је веома тешко да разуме судске процесе, а медијима да о њима објективно извештавају. Постоји пракса јавног коментарисања текућих предмета и манипулација подацима из предмета ради постизања политичких поена. Правилан приступ јавности подацима из предмета неспорно је важна друштвена вредност.

Визија за ново правосуђе: Јавности ће бити омогућен приступ информацијама о предметима уз чување приватности странака у поступку да би се отвореним приступом постигла објективна слика о судовима, судијама и судским поступцима у очима јавности. Аутоматизовани системи у судовима доступни грађанима ће нарочито побољшати приступ јавности подацима из предмета. Смањиће се могућност дезинформисања јавности и нетачно извештавање медија чиме ће се код јавности постићи боље разумевање и веће поверење у правосуђе. Нужна претпоставка је и професионалнији однос медија и едукација новинара који прате област правосуђа.

Краткорочне реформе 2006-2007.	Средњорочне реформе 2008-2009.	Дугорочне реформе 2010-2011.
Постојећа правила и процедуре приступа информацијама о судским поступцима се ревидирају и утврђују се главни недостаци	Судска правила и процедуре се ревидирају да би се унапредио приступ јавности судским поступцима	Независном анкетом се утврђују додатне реформе за подршку већег приступа јавности информацијама о судским поступцима
Одлуке Врховног суда се скенирају и уносе у базу података а приступ се омогућује судијама, медијима и јавности	База података Врховног суда се инсталира за правне факултете и јавне библиотеке	Одлуке апелационих судова се додају у базу података, и инсталирају се додатна места јавног приступа

3. Бољи активни однос са јавношћу и веће учешће јавности

Садашње стање: Постоје бројне притужбе на рад судова. Између опште јавности и припадника самог правосуђа, постоје разлике у разумевању суштине процеса у правосуђу. Такође, постоји погрешна идентификација одговорности Министарства правде за стање у свим органима правосудног система. Многи грађани не разумеју у потпуности функционисање правосудног система у демократском друштву. То има за последицу да грађани невољно користе судове да би остварили правну заштиту за повреду основних права и слобода.

Визија за ново правосуђе: Схватајући да снага и виталност правосудног система зависи од грађана који разумеју и подржавају његову улогу, правосудни систем ће на проактиван начин приступити образовању јавности и медија, тако да они разумеју каква је његова улога и које су његове функције, и да тако промени лошу слику коју многи имају о судијама и институцијама правосуђа. Оснивање канцеларија за односе са јавношћу при Високом савету судства и судовима ће обезбедити проактивније комуницирање са јавношћу и медијима. Високи савет судства, а временом сви нижи судови, користеће аутоматизовани систем да пажљиво прате и одговарају на притужбе грађана.

Краткорочне реформе 2006-2007.	Средњорочне реформе 2008-2009.	Дугорочне реформе 2010-2011.
Оснива се Канцеларија за односе са јавношћу и Информациони пулт у Високом савету судства	Оснивају се Канцеларије за односе са јавношћу и Информациони пултovi у Врховном касационом суду и одабраним судовима	Сви судови имају Канцеларије за односе са јавношћу и Информационе пултове
Успоставља се јединствени механизам за бележење свих притужби на правосудни систем	Притужбе на правосудни систем се прикупљају и анализирају у кратком годишњем извештају	Годишњи извештај Високог савета судства обухвата кратки годишњи извештај о притужбама грађана

Г. ОДГОВОРНИ ПРАВОСУДНИ СИСТЕМ

1. Јасни стандарди за оцену успешности вршења судијске функције и резултата рада

Садашње стање: Ни Министарство правде ни судови немају могућности да прецизно процене судијску продуктивност и резултате рада у правосуђу. Због непостојања јединствених стандарда и редовно ажурираних статистичких информација било на нивоу система или на нивоу појединачних судова, водећи људи у правосуђу не могу да адекватно анализирају резултате рада правосудног система или судија који раде у појединачним судовима, што онемогућава ефикасну контролу судске власти.

Визија за ново правосуђе: Министарство правде и Високи савет судства ће вршити надзор над редефинисањем процеса, методологије и стандарда припреме и преноса статистичких података о ефикасности судова и судија како би се постигао највиши могући ниво тачности и доследности и ускладили са најбољим праксама које је утврдио Савет Европе и друга међународна тела. Посебно, увешће се систем који омогућава праћење продуктивности рада у читавом систему и резултата рада

појединачних судија од стране председника судова. Развојем информационих технологија ће се омогућити дневно праћење стања ажурности судија и судова.

Краткорочне реформе 2006-2007.	Средњорочне реформе 2008-2009.	Дугорочне реформе 2010-2011.
Високи савет судства преиспитује критеријуме за оцену судијских резултата рада и одређује нове критеријуме	Високи савет судства преузима од Великог персоналног већа преосталу надлежност за оцењивање резултата рада судија	Све судије одговарају на основу ревидираних стандарда судијске продуктивности са редовном оценом резултата рада
Тестира се аутоматски систем података о резултатима рада судија у трговинским судовима и судовима опште надлежности	Почиње да функционише јединствени систем прикупљања података у свим судовима, уз обуку за запослене у судовима	Национални систем података о резултатима рада судија је у потпуности у функцији

2. Делотворно управљање предметима

Садашње стање: Већина судија и запослених у правосуђу није имала обуку за ефикасно поступање и управљање предметима. Ограничавајући фактор су и правила и процедуре које захтевају од судија да проведу велики део времена бавећи се административним питањима, чиме се њихово време и стручност преусмеравају на питања која нису судијска и што директно доприноси великом броју нерешених предмета у судовима у Републици. Начин заказивања отежава ефикасно процесуирање случајева и представља сметњу странама у спору, а постојећи системи управљања предметима су засновани скоро искључиво на временски и радно интензивној пракси прикупљања и уписа, која је неефикасна, скупа и смањује како транспарентност тако и повратне информације.

Визија за ново правосуђе: Помоћу аутоматизације управљања предметима, ревидираног процеса заказивања и нових професионалних радних места, председници судова и судије имаће више времена да се концентришу на судијске дужности. Административне задатке ће обављати све професионалнији кадар у судској управи. Сви судови ће ојачати административне капацитете употребном информационих технологија, а пре свега у аутоматизацији обраде предмета. Управљања предметима и информатичка модернизација доведиће до веће ефикасности и транспарентности судске управе, посебно након увођења интегрисаног софтвера у оквиру Административне канцеларије који ће омогућити израду прецизних статистичких извештаја о раду појединачних судова и броју заосталих предмета.

Краткорочне реформе 2006-2007.	Средњорочне реформе 2008-2009.	Дугорочне реформе 2010-2011.
Идентификована и предложена нова професионална радна места у судској администрацији	Креирана нова професионална радна места у судској администрацији	Судови кадровски попуњени новим службеницима судске администрације
Предлажу се измене у заказивању претреса и рочишта да би се смањило просечно трајање предмета	Примењује се нови систем заказивања претреса и рочишта у одабраним судовима	Нови систем заказивања претреса и рочишта се примењује у свим судовима

Трговински судови развијају аутоматизован систем управљања предметима	Аутоматизован систем управљања предметима инсталиран у одабраним трговинским судовима	Трговински судови завршавају пуну аутоматизацију и интеграцију система
Одабрани општински и окружни судови модернизују своје интерне информационе системе	Судови опште надлежности аутоматизују своје процесе управљања предметима и интегришу своје мреже	Започиње скенирање кључне документације из предмета као почетни корак ка електронском управљању предметима
Предлаже се план за пренос одговорности за уручење писмена и на приватни сектор	Започиње пренос овлашћења за уручење писмена и на приватни сектор	Одговорност за уручење писмена пренета на приватни сектор
Трговински судови спроводе студију о броју предмета по судији, тачније утврђујући потребе за кадровима	Измена нивоа броја запослених у трговинским и делу судова опште надлежности на основу резултата студије о потребном броју запослених према обиму посла, увођење интегралног софтвера у АК за статистичко извештавање о раду судова уз помоћ међународне заједнице	Измена нивоа броја запослених у судовима опште надлежности на основу резултата студије о потребном броју запослених према обиму посла, и резултата статистичких извештаја

3. Делотворно коришћење судских и тужилачких ресурса

Садашње стање: Процесуирање кривичних предмета следи истражни модел у којем истражне судије раде заједно са полицијом и тужилаштвом на спровођењу кривичних истрага и прикупљању доказа. Овај модел се углавном сматра неефикасним и предугим због тога што захтева прекомерне судијске ресурсе и због инфериорне улоге коју додељује тужилаштву. Поред тога, с обзиром да није дозвољена нагодба, процесуирање кривичних случајева касни и предмети се нагомилавају.

Визија за ново правосуђе: Примењујући да су истражни системи замењени у неколико суседних земаља ефикаснијим и у погледу потребних средстава мање захтевним акузаторним моделима, и због захтева за правном заштитом у "разумном року" како прописује члан 6 Европске конвенције о људским правима, Република Србија ће постепено увести систем којим се ограничава улога истражних судија, тужиоци ће преузети одговорност за прикупљање доказа да би се омогућило ефикасније процесуирање кривичних случајева. Осим тога, да би се изашло на крај са заосталим нерешеним кривичним случајевима и кашњењима, тужиоцима ће бити дозвољено да примењују нагодбе које би надзирали судови.

Краткорочне реформе 2006-2007.	Средњорочне реформе 2008-2009.	Дугорочне реформе 2010-2011.
Усваја се нови законски оквир и почиње његова примена, почиње обука	Истражне судије и тужиоци су преузели нове улоге	Истражне судије и тужиоци раде у складу са најбољим стандардима
Усвојен је нови законски оквир да би се омогућиле нагодбе, почиње обука за примену новог закона за судије, тужиоце и адвокате	Судије, тужиоци и адвокати примењују нови законски оквир	Кривични поступак у судовима у републици је убрзан

Д. ЕФИКАСНИ ПРАВОСУДНИ СИСТЕМ

1. Бољи приступ правосуђу

Садашње стање: Приступ правосуђу је ограничен оскудним буџетским могућностима правне помоћи, лошим законским оквиром и дистрибуцијом информацијама везаним за законе и судове. Уз ограничена државна средства за правосуђе, напори да се наплате накнаде за судске услуге и да се консолидују локације на којима се пружају услуге може додатно ограничити приступ правосуђу. Резултат: грађани Републике Србије којима је најпотребнија помоћ и приступ правосуђу често не добијају услуге на адекватном нивоу и отежана им је доступност правди у садашњем начину рада правосудних органа.

Визија за ново правосуђе: У будућности, правосуђе мора стално да промовише равноправан приступ правосуђу свих, укључујући сиромашне грађане, путем програма правне помоћи који су концентрисанији и делотворнији. Новим законом ће се успоставити целовит систем правне помоћи који ће обезбедити делотворнију помоћ оптуженима у парничним и кривичним поступцима, и омогућити стандардизован начин утврђивања критеријума за пружање правне помоћи. Систематизовани програми алтернативног решавања спорова (медијације), којима је дат добар публицитет, а који се одвијају и унапређују у Центру за медијацију, обезбедиће нове, ефикасније и јефтине начине за решавање спорова и значајно растеретити судове и судије, чиме ће се повећати ефикасност судског система.

Краткорочне реформе 2006-2007.	Средњорочне реформе 2008-2009.	Дугорочне реформе 2010-2011.
Систем правне помоћи се ревидира и предлаже се нови закон који успоставља целовит систем правне помоћи	Институционална подршка за правну помоћ се обезбеђује и систем почиње да функционише, дефинишу се критеријуми за пружање правне помоћи	Правна помоћ у парничним и кривичним поступцима се обезбеђује на основу јасних критеријума о финансијским могућностима
Рад постојећег Центра за медијацију се преиспитује и предлажу нови програми	Центар за медијацију добија одобрење од Министарства правде и Високог савета судства да прошири програме	Центар за медијацију почиње са свеобухватним програмом

2. Стандардизовани систем обуке и стручног усавршавања

Садашње стање: У последњих неколико година одговорност за обуку и стручно усавршавање судија углавном је била на Правосудном центру, а тренутно не постоји развијен и свеобухватан наставни програм за обуку судија и судског особља. Генерално гледано, садашњи напори на обуци нису довољни, ни када се ради о новом ни када се ради о искусном особљу и судијама. Наставни планови и програми на правним факултетима, иако се поправљају последњих неколико година, морају више инсистирати на практичној обуци и учењу на конкретним предметима из праксе што ће боље припремити будуће носиоце правосудних функција и адвокате.

Визија за ново правосуђе: Усвајањем новог Закона о обуци судија, јавних тужилаца, заменика јавних тужилаца, и судијских и тужилачких помоћника, створиће се услови

за организовано стицање и усавршавање теоријских и практичних знања и вештина потребних за самостално, стручно и ефикасно вршење правосудне функције.

Влада Републике Србије ће основати Национални институт за обуку у правосуђу до 2008. године. Ова независна правосудна институција, која ће радити под надзором Високог савета судства, преузеће мандат, функције и ресурсе Правосудног центра. Председник Врховног касационог суда и министар правде ће бити чланови Управног одбора Института. Национални институт за обуку у правосуђу ће пружати стандаризовано почетно и стално професионално усавршавање на више нивоа за запослене у правосуђу. Обука ће ставити нагласак на технике управљања предметима да би се решавало питање знатног броја заосталих предмета у судовима Републике.

Успешно положени завршни испит на овом Институту постаће врло цењен критеријум за први избор кандидата на правосудне функције. Перманентна едукација носилаца правосудних функција биће обавезна.

Осим тога правни факултети ће ојачати катедре које припремају правнике за рад у правосуђу и проширити практичну обуку и учење на конкретним предметима из праксе за будуће правнике и лидере у правосуђу.

Краткорочне реформе 2006-2007.	Средњорочне реформе 2008-2009.	Дугорочне реформе 2010-2011.
Правосудни центар врши обуку у правосуђу и обуку тренера, а Министарство правде и Високи савет судства припремају и одобравају план за трансформацију у Национални институт	Оснива се Национални институт за обуку у правосуђу, тренери почињу иницијалну обуку нових судија и трајну обуку	Анализирају се резултати и унапређује програм Националног института, формулише се коначни свеобухватни програм обуке и почиње његова примена
Обезбеђује се међународна помоћ за нови објекат Националног института за обуку у правосуђу	Високи савет судства формулише и одобрава нови наставни план и програм за судије	Министарство правде и Високи савет судства формулишу и усвајају нови план и програм за запослене у судовима
Министарство правде, Високи савет судства и правни факултети усаглашавају нови план и програм и формирање нових катедри за правосуђе	Правни факултети јачају катедре везане за правосуђе и нуде додатне прилике за практичну обуку	Први студенти који су учили по новом плану и програму дипломирају и припремају се за каријеру у судовима и адвокатури

3. Модерна опрема правосудног и казненог система

Садашње стање: У овом тренутку, у земљи постоји 187 судова опште и посебне надлежности, са неколико великих судова у градовима који решавају највећи број предмета, док у једном броју судова у различитим регионима број предмета је минималан. Поред тога, Врховни суд је оптерећен великим бројем предмета. Слично томе, док је систему институција за заводске санкције потребна реформа, затворски капацитети се у великој мери ослањају на неколико објеката. Последица тога је да је поремећена равнотежа у целокупном судском и систему извршења заводских санкција због претерано комплексне мреже објеката, која сразмерно томе црпи буџет правосуђа.

Визија за ново правосуђе: Да би се решавали проблеми везани за буџетска ограничења и ојачала структура и управа у правосуђу, спровешће се рационализација

мреже судова, на основу прецизних критеријума, статистичких података, уважавајући потребу да грађани имају олакшан приступ правосуђу.

На основу новог уставног и законског оквира уредиће се нови систем надлежности судова тако што ће бити формиран нови Врховни касациони суд. Апелациони судови ће у највећој мери преузети надлежност досадашњег Врховног суда, а судови опште надлежности, основни и виши, уз мање измене задржавају своје досадашње надлежности. Ради решавања управних, привредних, прекршајних или других спорова оснивају се специјализовани судови у складу са законом.

Осим тога, модернизација информационе технологије омогућиће пажљиво праћење резултата рада и ефикасност судова путем интегрисаног софтвера који ће производити прецизне извештаје о обиму посла и оптерећености појединачних судова и судија, омогућујући прецизне параметре за адекватну рационализацију мреже судова и смањење расхода.

Краткорочне реформе 2006-2007.	Средњорочне реформе 2008-2009.	Дугорочне реформе 2010-2011.
Усвајање новог уставног и законодавног оквира о промени организације и надлежности судова	Нови судови раде у складу са законским и уставним оквиром и спроводи се план рационализације судске мреже	Рационализована судска мрежа ради ефикасно и у складу са најбољом упоредном праксом
Идентификују се примарни захтеви за капиталним инвестицијама у великим градским судовима и припремају предлози за међународну помоћ	Међународна помоћ је обезбеђена за капиталне инвестиције у великим градским судовима	Окончана је реконструкција и изградња нових објеката судова

V. РЕФОРМА ИНСТИТУЦИЈА ПОВЕЗАНИХ СА СУДСТВОМ

A. МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ

У складу са Уставним начелом поделе власти, које се заснива на равнотежи и међусобној контроли три гране власти, успоставиће се оптималан однос надлежности Министарства правде и Високог савета судства, као институција које су одговорне за функционисање правосудног система.

Полазећи од принципа парламентарне одговорности Министарства правде за функционисање судског система, новим законским оквиром биће успостављена функционална веза са Високим саветом судства. Садржај функционалне везе биће прецизно уређен законом, неће се односити на вршење судијске власти, а омогућиће Министарству правде да реагује у случајевима када се уоче значајни проблеми у функционисању судског система.

Спровођењем циљева правосудне реформе који су приказани у овој Стратегији, Министарство правде ће ускладити своје надлежности и структуру у складу са потребама порoцеса придруживања Европској унији, подразумевајући при том обављање примарних функција у складу са надлежностима утврђеним законом.

Краткорочне реформе 2006-2007.	Средњорочне реформе 2008-2009.	Дугорочне реформе 2010-2011.
Министарство пружа стручну и кадровску подршку спровођењу Стратегије реформе правосуђа и спроводи законску реформу	Министарство пружа стручну и кадровску подршку спровођењу Стратегије реформе правосуђа и спроводи хармонизацију законодавства	Извршена је измена надлежности и структуре Министарства и спроводе се потребне активности везане за процес придруживања

Б. Тужиоци

Положај јавног тужилаштва у садашњем правосудном систему и однос тог правосудног органа према другим органима власти је неодређен. У пракси, па и у теорији, су се манифестовале две супротне тенденције, обе радикалне. Према првој, тужилаштво треба скоро потпуно изједначити са судом, како у погледу избора, сталности, разрешења и свих осталих важних питања. Према другој, тужилаштво је претварано у обичан орган извршне власти са ригорозном унутрашњом организацијом и дисциплином.

Међутим, према правној природи овог органа, јавни тужилац није само извршни већ и правосудни орган који мора бити самосталан у свом раду, што у ствари и одређује његово место у правосудном систему и однос према другим гранама власти. Несумњиво је да се једини прави одговор налази у средини, што значи да јавни тужилац не треба да буде обичан државни чиновник, али не може ни имати статус независног судије.

Овом стратегијом се управо предвиђа овакав положај тужилаштва. Реформа правосудног система пружа прилику за унапређење самосталности, одговорности и делотворности тужилаца који, како прописује закон, раде у тесној сарадњи са запосленима у правосуђу и Министарством унутрашњих послова.

Поред класичне тужилачке функције гоњења извршилаца кривичних и других законом одређених кажњивих дела, новим уставним и законским оквиром се мења надлежност тужилаштва јасним дефинисањем улоге у заштити уставности и законитости. Одступањем од досадашњег традиционалног система ванредних правних лекова против правоснажних пресуда постиже се правна сигурност. У складу са поштовањем начела правне сигурности одлучивање о повредама законитости и уставности припада само судовима, а улога тужиоца јесте право да таква питања у изузетним случајевима изнесе пред највиши суд.

Природа и степен овлашћења јавних тужилаца, утврђених законом, јесу таква да без сметње гоне све починиоце кривичних дела, укључујући и државне функцинере, за дела која почине у вршењу своје функције, а нарочито дела корупције и злоупотребе положаја.

Тужиоци ће уз поштовање начела хијерархијске субординације, добити далеко већу самосталност у раду, која са собом носи и одговорност у складу са објективним критеријумима и биће ослобођени у највећој мери политичког утицаја. Знатним ограничавањем улоге истражног судије тужиоцима ће се омогућити да имају најзначајнију улогу у истражном поступку. Ова улога, која подразумева прикупљање доказа и кривично гоњење ће ступити на снагу усвајањем новог законског оквира.

Кривично гоњење за кривична дела која су прописана ратификованим међународним конвенцијама, и другим законом посебно прописаним случајевима, може бити предмет накнадног упутства Министарства правде, у име Владе Републике Србије. Процедура издавања овог упутства биће прецизно уређена законом, како би Влада вршила своја овлашћења на транспарентан начин.

Републичког јавног тужиоца, тужиоца за ратне злочине и тужиоца за организовани криминал бира Скупштина, на шест година, уз могућност поновног избора, што се уређује законом. Влада Републике Србије предлаже кандидате за избор, по предходно прибављеном мишљењу Државног већа тужилаца. На исти начин бирају се и апелациони, виши и основни тужиоци.

Државно веће тужилаца је законска категорија. Државно веће тужилаца обезбеђује функционалну самосталност тужилаштва. За период од три године заменике тужилаца бира Народна скупштина Србије на предлог Државног већа тужилаца. Након истека пробног периода Државно веће тужилаца одлучује о избору на доживотну функцију. Такође, Веће одлучује и о напредовању и одговорности, осим у делу који је законски у надлежности Републичког јавног тужиоца.

Државно веће тужилаца има 11 чланова. Заменици свих нивоа тужилаштва између себе бирају шест чланова Већа. Члан Одбора за правосуђе Народна скупштине Србије, министар правде и Републички јавни тужилац су чланови Већа по функцији. Народна скупштина бира два члана Већа из редова угледних, афирмисаних правника са преко 15 година искуства. Председник Већа биће Републички јавни тужилац, а његов заменик један од чланова из редова заменика тужилаца. Сваки члан Већа имаће свог заменика. Мандат чланова Државног већа тужилаца трајаће 5 година, осим за чланове по функцији. Одлуке Већа се доносе простом већином, осим предлога за избор заменика тужилаца, одлуке о напредовању и одговорности где је потребно 8 гласова чланова Државног већа тужилаца.

Краткорочне реформе 2006-2007.	Средњорочне реформе 2008-2009.	Дугорочне реформе 2010-2011.
Нова улога и критеријуми за резултате рада се успостављају и оснива се Високи савет тужилаштва	Тужиоци добијају обуку за проширену улогу у прикупљању доказа и управљању предметима	Успоставља се додатна обука за тужиоце да би се унапредио кривични поступак

В. ПРАВОСУДНЕ ПРОФЕСИЈЕ

АДВОКАТУРА

Неопходно је уредити област адвокатуре ради регулисања ове правосудне професије у складу са начелима демократског државног уређења. С тим у вези, нужно је обезбедити ефикасније и квалитетније пружање правне помоћи као основе за остваривање слобода и права грађана, владавине права и правилног функционисања правосудног система, уз доследно поштовање принципа независности и самосталности адвокатске професије.

Такође, постоји потреба за усклађивањем права и обавеза адвоката са опште прихваћеним међународним стандардима установљеним документима Уједињених нација и Савета Европе³.

Посебност адвокатуре у односу на друге самосталне делатности огледа се у њеној обавези да обезбеди стручну правну помоћ странкама у поступцима пред судовима и другим државним органима, кад је то предвиђено законима којима се ти поступци уређују. Стога ће адвокатура бити одређена у новом уставном и законском оквиру као независно и самостално занимање јавног поретка, установљено ради пружања правне помоћи.

Краткорочне реформе 2006-2007.	Средњорочне реформе 2008-2009.	Дугорочне реформе 2010-2011.
Усвајање новог Закона о адвокатури	Усклађивање права и обавеза адвоката са новим Закон и прихваћеним међународним стандардима	Адвокатура као независна и самостална правосудна професија функционише у складу са новим законским и уставним оквиром и стандардима

ЈАВНИ БЕЛЕЖНИЦИ

Република Србија нема у оквиру правосудног система установљену институцију јавног бележничтва (нотаријата). Обзиром да је ова институција постојала само на делу територије Републике Србије пре више од 60 година, историјски и правно посматрано не може се успоставити континуитет.

Демократско друштво, засновано на владавини права, захтева пре свега правну сигурност и извесност обављања правних послова. Као одговор на ову потребу показало се целисходним да се послови који су од важности за читаво друштво повере посебној јавној служби.

Носилац ове јавне службе-функције је јавни бележник (нотар). Њему држава преноси овлашћења за састављање јавних исправа, чување исправа, издавања отправка тих исправа, оверу чињеница, и обављање послова које му у оквиру своје надлежности делегира суд.

Успостављање јавног бележничтва допринеће правној сигурности у промету и значајно растеретити судове од послова који им буду поверени.

Успостављање и функционисање ове службе биће уређено посебним законом, на основу начела нотаријата латинског типа.

³ Основни принципи о улози адвоката усвојени на Осмом конгресу UN о криминалној превенцији и третману преступника UN Doc. A/CONF. 144/28/Rev. 1 at 118 (1990); Препорука Комитета министара Савета Европе Rec (2000) 21 о обављању адвокатске професије усвојена 25.10.2000. године на 727. састанку заменика министара; и Смерница 98/5/E 6 Европског Парламента и Савета од 16.02.1998. године за олакшавање деловања адвоката у земљама чланицама, у којима адвокат није стекао своју квалификацију

Краткорочне реформе 2006-2007.	Средњорочне реформе 2008-2009.	Дугорочне реформе 2010-2011.
Израда и усвајање Закона о јавним бележницима и успостављање Нотарске коморе	Јавни бележници као независна правосудна професија раде у складу са новим законским оквиром и усклађују се са упоредним међународним стандардима	Јавни бележници као независна правосудна професија раде у складу са новим законским оквиром и међународним стандардима

Г. СИСТЕМ ИЗВРШЕЊА ЗАВОДСКИХ САНКЦИЈА

Систем извршења заводских санкција, који обухвата 34 затвора у којима борави више од 8.100 осуђеника, суочен је са многим проблемима после година неинвестирања и застарелог законодавства. Процент осуђених и притворених лица у односу на укупну популацију је у Србији висок у поређењу са другим земљама у региону, делимично и због тога што се ванзаводске санкције минимално користе. То је довело до пренасељености и пораста трошкова. Осуђена и притворена лица бораве у условима који нису у складу са међународним стандардима и стандардима о људским правима, услед лоше инфраструктуре и капацитета, као и скромних могућности за спровођење програма за преваспитавање и стручно оспособљавање запослених.

Систем извршења заводских санкција се такође суочава са новим изазовима, као што је поступање са посебним групацијама у оквиру затворских популација, као што су лица која захтевају појачане мере безбедности а која су оптужена за организовани криминал или ратне злочине, затим све већи број малолетних преступника и све већи проблеми у области здравствене заштите, као што је употреба дроге. Подршка међународних донатора реформским напорима је до сада била релативно скромна у поређењу са другим институцијама за спровођење закона, као што су судови и полиција.

Да би се ови проблеми решавали, Управа за извршење заводских санкција Министарства правде (УИЗС) је изадила Стратегију за реформу система извршења заводских санкција у којој су изложени кључни приоритети. Стратегија за реформу система извршења заводских санкција је заснована на три основна циља:

- Чување сваког осуђеног и притвореног лица на безбедан и сигуран начин и у хуманим условима у складу са међународним стандардима,
- Промовисање других врста санкција осим заводских за кажњавање и преваспитавање осуђених лица и
- Смањење стопе поврата по отпусту.

Управа за извршење заводских санкција је основала дванаест комисија које предводе реформе у приоритетним областима. Комисије су учиниле извесни напредак у имплементацији кључних реформи. Нови Закон о извршењу заводских санкција је усвојен у Народној скупштини Републике Србије и представља важни оквир за реформу система извршења заводских санкција у складу са међународним стандардима.

Краткорочне реформе 2006-2007.	Средњорочне реформе 2008-2009.	Дугорочне реформе 2010-2011.
На основу Стратегија за реформу система извршења заводских санкција и акционог плана Комисије за спровођење предлажу измене и допуне подзаконских аката, реновирају се затворски објекти	Приводи се крају реконструкција и изградња затворских објеката у складу са европским стандардима, спроводи се измештање притворских јединица и пријемних одељења из затворског круга, ради се на систему интегралног увезивања и извештавања	Окончана је реконструкција објеката и обука кадрова, законски оквир се примењује у складу са новим европским стандардима, побољшане су комуникације -информациони систем је интегрисано увезан и извештавање је омогућено

VI. СТАНДАРДИ РЕЗУЛТАТА РАДА

A. ОСНОВНЕ ПРЕДПОСТАВКЕ

Постизање реформских циљева идентификованих у овој Стратегији захтева редовно мерење напретка њиховог спровођења током периода од 2006 – 2011. године. С обзиром на обим релевантних реформских циљева и пројеката, најпримеренији и најкориснији показатељи резултата рада су на квантитативним основама и одсликавају објективне стандарде резултата рада у правосуђу.

Комисија за спровођење Стратегије биће одговорна за предлог стандардизованих образаца прикупљања статистичких података потребних за оцену реформских процеса. Институције правосудног система ће ове податке користити приликом доношења стратешких одлука. На основу трендова и релативног напретка кога одражавају показатељи резултата, може бити потребно пружити додатну подршку у посебним областима реформе.

B. Показатељи резултата

Показатељи резултата Стратегије су директно повезани са Оквиром реформе правосуђа и груписани у четири основне области - Независности, Транспарентности, Одговорности и Ефикасности. Посебни показатељи и мере који одсликавају различите компоненте Стратегије за сваку од основних области реформе, биће дефинисани Акционим планом.